

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 237/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Mikulovou, Makovického 3, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Er 621/2014 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Er 621/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“). Ústavná sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 15. apríla 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 2. decembra 2014 návrh na okresnom súde na výkon exekúcie na základe exekučného titulu, ktorým je rozsudok okresného súdu vo veci určenia povinnosti povinnému, ktorým je otec sťažovateľa, zaplatiť zameškané a bežné výživne na sťažovateľa. V napadnutom konaní okresný súd vydal poverenie súdnej exekútorke na vykonanie exekúcie. Toto exekučné konanie je vedené pod sp. zn. EX 187/2014.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti uviedol, že povinný podal námietky proti exekúcii, ktoré súdna exekútorka predložila okresnému súde 18. februára 2015. Pretože okresný súd o námietkach nerozhodol, sťažovateľ podal 6. septembra 2019 a 11. novembra 2019 sťažnosti na prietahy v súdnom konaní, na ktoré okresný súd nereagoval. Následne podal sťažovateľ 14. januára 2020 opätovnú sťažnosť predsedovi okresného súdu, ktorou poukázal na prietahy v napadnutom konaní.

Dňa 20. februára 2020 okresný súd v napadnutom konaní uznesením rozhodol o námietkach povinného. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 28. februára 2020.

Sťažovateľ namieta neprimeranie dlhú dobu, a to 5 rokov, počas ktorej okresný súd nerozhodol o námietkach proti exekúcii, pričom predmetom exekučného konania bolo výživné, na ktoré mal sťažovateľ zákonný nárok ešte ako maloletý. Týmto neefektívnym postupom okresného súdu boli podľa sťažovateľa porušené jeho označené práva.

4. Sťažovateľ si uplatňuje aj právo na primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 600 €, odôvodňujúc to dlhým obdobím napadnutého konania, počas ktorého nebolo možné vykonávať exekúciu, čím sa ocitol niekoľko rokov v ťažkej sociálnej situácii.

5. Vzhľadom na uvádzané skutočnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu v Čadci v konaní sp. zn. 3Er 621/2014 bolo porušené.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 6.600 €, ktoré je mu Okresný súd v Čadci povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 375,24 € (2 úkony právnej pomoci po 177 € + 2 x hotové výdavky po 10,62 €) na účet JUDr. Ivety Mikulovej, advokátky...

Okresný súd v Čadci je povinný nahradiť štátu trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred Ústavným súdom SR vo výške 375,24 € do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 389/09, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

13. Sťažovateľ sa prostredníctvom podanej ústavnej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní z dôvodu, že okresný súd neprimerane dlhú dobu nerozhodol o námietkach proti exekúcii, o ktorých napokon rozhodol až po 5 rokoch.

14. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že jeho ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí a v časti aj z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.1 K nesplneniu zákonom ustanovených náležitostí

16. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že sťažovateľ je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátkou, ktorá je v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinná dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 70/2015, III. ÚS 402/2017, II. ÚS 154/2019). Aj v súvislosti s tým naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelým patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

17. Ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

Podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí

výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd v súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu zdôrazňuje, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, ktorý uvedeným úkonom dáva tretím osobám jednoznačne najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje (m. m. II. ÚS 69/2018, II. ÚS 102/2019).

18. V súvislosti s posudzovaním splnenia zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ k svojej ústavnej sťažnosti síce priložil plnomocenstvo na svoje zastupovanie advokátkou, avšak toto plnomocenstvo udelené 8. októbra 2019 zákonné náležitosti uvedené v § 43 zákona o ústavnom súde nespĺňa; nie je v ňom uvedená skutočnosť, že sa udeľuje v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ plnomocenstvo advokátke neudelil v presne vymedzenom rozsahu, čo zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí (m. m. II. ÚS 102/2019, II. ÚS 154/2019).

19. Vzhľadom na skutočnosť, že nesplnenie zákonom ustanovenej náležitosti malo takú povahu, že odstránenie tohto nedostatku ústavnej sťažnosti by si zo strany ústavného súdu vyžadovalo podrobnú výzvu, resp. poučenie advokátky sťažovateľa, pričom touto výzvou, resp. poučením by ústavný súd fakticky nahradzoval úkon právnej služby, ktorý je povinný vykonať advokát, ako aj vzhľadom na existenciu ďalšieho dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ústavný súd sťažovateľa, resp. jeho advokátku nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti.

III.2 K dôvodom zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti

20. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide

o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010, III. ÚS 24/2010).

21. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je skutočnosť, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06, III. ÚS 355/2012). Ústavný súd preto v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa poskytuje ochrana len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

22. Z uvedeného teda vyplýva, že ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako i právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (napr. III. ÚS 20/00, IV. ÚS 102/05, IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 55/02, IV. ÚS 223/2010, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP

(Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z ESĽP z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63).

23. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť, ktorou namieta postup okresného súdu v napadnutom konaní v čase (17. apríla 2020, pozn.), keď vo veci už okresný súd rozhodol, a to 20. februára 2020 uznesením. Z uvedeného zistenia teda vyplýva, že v ústavnej sťažnosti označený porušovateľ – okresný súd už v čase podania ústavnej sťažnosti nemohol porušovať označené práva sťažovateľa.

24. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v okolnostiach danej veci vykonal všetky do úvahy prichádzajúce úkony smerujúce k vydaniu meritórneho rozhodnutia a k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania ešte pred doručením tejto ústavnej sťažnosti. Pretože ústavný súd nezistil pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti existenciu takej príčinnej súvislosti medzi postupom okresného súdu v napadnutom konaní a namietaným porušením v ústavnej sťažnosti označených práv sťažovateľa (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite nebolo potrebné rozhodnúť.

26. Ústavný súd už len pre úplnosť dodáva, že jeho pozornosti neušla skutočnosť, že právna zástupkyňa sťažovateľa v texte ústavnej sťažnosti (doručenej ústavnému súdu 17. apríla 2020) poukazuje na znenie už neplatného a neúčinného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti právnej zástupkyňi sťažovateľa, že od 1. marca 2019 sa konanie pred ústavným súdom spravuje novou právnou

úpravou – zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu